

## BÖLÜM 9

# DİJİTAL ÇAĞDA SÜRDÜRÜLEBİLİR MİRAS TRANSFERİ: TÜRK HUKUKUNDA DİJİTAL TEREKE

Güngör ÖZCAN<sup>1</sup>

### Özet

Miras, günümüzde her ülkede düzenlenen ve nesiller arası varlıkları aktarmaya yarayan önemli bir kavramdır. Varlıklar arasında gayrimenkuller ve menkuller bulunmaktadır. Vefat eden kişinin tüm malvarlığı, hak ve borçları mirasçılara geçmektedir. Miras bırakanın varlıklarına tereke denmektedir. Tereke malvarlığı ve mirastan farklı bir kavramdır. Para ile ölçülme ve kanunda sayılma özellikleri ön plandadır. Miras bırakanın varlıkları arasında günümüzde dijital varlıklar da bulunmaktadır. Dijital varlıklar kapsamında kripto paralar, internet alanları, sosyal medya hesapları gibi unsurlar vardır. Çalışmada dijital tereke tanımlanırken unsur ve özellikleri vurgulanacaktır. Çalışmada yöntem olarak Türk Hukuku açısından mahkeme kararı çerçevesinde dijital tereke incelenecektir. Çalışmanın sonuç bölümünde dijital terekeye ilişkin düzenleme yapılması gerekliliği vurgulanmıştır.

**Anahtar Kelimeler:** Miras, Dijital Tereke, Dijital Miras

**JEL Kodları:** K20, H20, I30

<sup>1</sup> Doç. Dr., Maliye Bölümü, Salıhlı İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Manisa, Türkiye. E-posta: gungor.ozcan@cbu.edu.tr | ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5966-5582>

## **SUSTAINABLE INHERITANCE TRANSFER IN THE DIGITAL AGE: DIGITAL PROBATE IN TURKISH LAW**

### **Abstract**

Inheritance is an important concept that is regulated in every country today and serves to transfer assets between generations. Assets include real estate and movables. All assets, rights and debts of the deceased person pass to his heirs. The assets of the heir are called inheritance. Inheritance is a different concept from assets and inheritance. The features of being measured in money and being counted in the law are at the forefront. Today, digital assets are also included among the assets of the inheritor. Within the scope of digital assets, there are elements such as cryptocurrencies, internet domains, social media accounts. In the study, while defining the digital probate, its elements and features will be emphasised. As a method in the study, digital probate will be analysed within the framework of the court decision in terms of Turkish Law. In the conclusion part of the study, the necessity of making a regulation on digital probate is emphasised.

**Key Words:** Inheritance, Digital Probate, Digital Inheritance

**JEL Kodları:** K20, H20, I30

## 1. GİRİŞ

Dijitalleşme günümüzde her alanda kendini göstermektedir. Bu alanlardan biri de miras hukukuna ilişkin olan dijital miras, tereke ve mal varlığı kavramlarıdır. Dijital miras, kişisel ve maddi hakları içeren geniş bir kavram iken dijital tereke maddi hakları içermektedir. Dijital tereke, malvarlığına göre daha dar kapsamlıdır. Tereke, gerçek kişinin vefatı veya vefata benzer gaiplik kararı, ölüm karinesi biçimindeki hukuki sonuç itibarıyla hak ehliyetini sona erdiren durumların gerçekleşmesi halinde külli ve cüzi halefiyet ilkesi kapsamında kanuni ve atanmış mirasçılara intikal edebilir nitelik taşıyan özel hukuk kapsamındaki hak ve borçlar toplamı olup özellikle dijital hakların mirasçılara intikali ön plana çıkmaktadır. Türk Hukukunda terekeyi malvarlığı değeri olarak görmek murislere hak kazandırmak ile eşdeğerdir. Çalışmanın amacı istinaf kararı dikkate alınarak dijital terekenin çerçevesini çizmektir.

## 2. TEREKE

Tereke kelimesinin anlamı terk edilen ya da geride kalan olarak ifade edilmektedir. Miras Hukuku açısından tereke ise ölen gerçek kişinin mirasçılara aktarılabilecek mevcudu, hak ve borçlarının tümüdür. Tereke; miras ile eş anlamlı olmayıp miras kavramından daha dar bir kapsamı ifade etmektedir. Miras kavramı parasal değeri olan ve olmayan varlıkları kapsarken tereke yalnızca parasal değeri olan varlıkları ifade etmektedir. Parasal değeri bulunmayan miras unsurları arasında manevi değeri olan mektup, fotoğraf, eşya örneği verilebilir (Rüzgaresen & Erdem, 2011).

Tereke, gerçek kişinin vefatı veya vefata benzer gaiplik kararı, ölüm karinesi biçimindeki hukuki sonuç itibarıyla hak ehliyetini sona erdiren durumların gerçekleşmesi halinde külli ve cüzi halefiyet ilkesi kapsamında kanuni ve atanmış mirasçılara intikal edebilir nitelik taşıyan özel hukuk kapsamındaki hak ve borçlar toplamıdır (Ersöz, 2023).

Miras bir kimsenin ölümü üzerine mirasa ehil kanuni mirasçılara, atanmış mirasçılara, vasiyetname ile yararına vasiyet edilenlere, terekenin intikal etmesidir. Terekeye dâhil mallar incelendiğinde (T.C. Adalet Bakanlığı, 2021):

Terekenin aktifini oluşturan unsurlar

- Taşınır Mallar
- Taşınmaz mallar
- Ayni haklar
- Ayni hak dışı şahsi hak niteliğindeki haklar
- Doğmuş haklar
- İleride doğacak haklar

Terekenin pasifini oluşturan unsurlar

- Murisin borçları
- Murisin rehinleri, ipotekleri
- Murisin yükümlülükleri, taahhütleri

Mal varlığı olarak da ifade edilen mamelek ile tereke aynı anlama gelmemektedir. Mal varlığı terekeden daha kapsamlı olup kişilik haklarına ait olan intifa, oturma gibi hakları içerir ancak bu haklar terekenin aktifinde yer almaz. Bununla birlikte muris hayattayken mal varlığında yeri olmayan ancak daha sonra malvarlığına eklenen değerler de olabilecektir. Örneğin hayat sigortası alacakları böyledir (Gürbüz, 2023).

Terekenin aktif ve pasifi tespit edilerek terekenin net değeri ortaya çıkmaktadır.

### 3. DİJİTAL TEREKE

Murisin dijital malvarlığına sahip olması neticesinde dijital tereke kavramı ön plana çıkmıştır. Dijital tereke, internet âleminde, bulut depolama sistemi veya benzeri alanlarda kayıtlı ya da değil, halefiyet ilkeleri gereğince muristen mirasçılara intikali mümkün bulunan bütün dijital malvarlığı değerlerine denir (Ersöz, 2023). Dijital malvarlığı dijital varlıklardan oluşmaktadır.

Dijital varlık, bilgisayar sistemlerinde bir depolama sürücüsündeki ya da web sitesindeki herhangi bir dosya, bir çevrimiçi hesap ya da üyelik biçiminde ifade edilebilir. Dijital varlıklar, bilgisayarlarda veya benzer teknolojilerde maddi olmayan bir ortamda depolanan verilerdir. Dijital varlıktan esas olarak kullanma ve yararlanma hakkı, mülkiyet hakkı sahibine başka bir deyişle malik sıfatına sahip kişiye aittir (Yelmen, 2025). Bu sebeple ölüm halinde murisin mirasçılarının halefiyet usulüne göre dijital varlıklar

devredilmektedir. Burada ana kriter dijital terekenin maddi bir karşılığının olmasıdır.

## 4. DİJİTAL TEREKE UNSURLARI

Dijital terekenin temel kaynağı dijital varlıktır. Dijital varlıklar; dijital fotoğraflar, videolar, sosyal medya hesapları, kripto varlıklar, dijital cüzdanlar, elektronik posta hesapları, NFT'ler, web alan isimleri, internet siteleri, dijital bankacılık hesapları, sanal oyunlardaki haklar gibi özellikleri sanal dünya ile ilişkili, dijital ortamda meydana getirilen, depolanan, malik ve mirasçılara kullanım hakkı ile parasal menfaat sağlayan ya da kişisel menfaati içinde barındıran dijital verilerdir (Gürbüz, 2023). Bu dijital verilerin maddi karşılığının bulunması durumunda terekenin aktifine eklenmesi kaçınılmazdır. Bununla birlikte maddi değeri olmasa da dijital miras olarak mirasçılara intikal edebilecektir.

Çalışmanın bu bölümünde önemli görülen dijital tereke unsurları üzerinde durulacaktır.

### 4.1. Siber Paralar

Siber sözcük anlamı olarak, bilgisayar ve internet ağlarını içeren varlık demektir. Siber para kendi içinde sanal para ve kripto para olarak ikiye ayrılmaktadır. Sanal para merkez bankası ile ilgisiz, itibari paraya bağlılığı olmayan, değerini dijital temsili şeklinde sanal ortamda video oyunları satın almada kullanılan siber paradır. Sanal para oynanan oyunlarda herhangi bir piyasası olmayan ve bonus şeklinde ifade edilebilir nitelik taşımaktadır.

Bir diğeri kripto paralardır. Kripto paralar, bir merkezden başka bir merkeze aktarılabilen, para ve transferi kriptolojik tekniklerle güvence altına alınan paralardır. Kripto paralar merkez bankalarından ve devletlerden bağımsızdır. Günümüzde en yaygın kripto paralar(Miynat & Özcan, 2021):

#### a. Bitcoin

En yaygın kripto paradır. Bitcoin, 2008'de Nakamoto tarafından düzenlenen belge ile kamuoyuna açıklanan adem-i merkeziyetçi, herhangi bir kuruluş ile bağlantısı bulunmayan, internet ağına giriş çıkış serbestisinin olduğu, blokzincir teknolojisi kullanan bir ödeme aracı ve siber para birimidir.

b. Ethereum

Vitalik Buterin tarafından siber paraya özgü blok zincir geliştirmesi olan bir paradır. Hedefi, adem-i merkezi uygulamalar için alternatif bir protokol meydana getirmek ve hızlı geliştirme ve yüksek güvenliğe vurgu yaparak, büyük bir merkezi olmayan uygulama sınıfı için çok faydalı ve etkileşim kurma yeteneği yüksek farklı bir takas seti verir.

c. Ripple

Siber para transferinde dünyanın her yerine en hızlı gönderilen siber para birimidir. Dünyanın herhangi bir yerine saniyeler içinde transfer yapılabilir. Bu siber para ile amaçlanan uluslararası para gönderim sistemleri olan Swift, Western Union, Money Gram gibi küresel para aktarım sistemlerine rakip olması içindir.

d. Eos

Eos, blokzincir teknolojisinin kritik unsurlarını barındırırken hız, ölçeklenebilirlik ve esneklik sorunlarını çözmeye çalışmaktadır. Bir EOS blok zinciri, iş mantığı ile yüksek performanslı mesajlaşma için hazırlanmıştır. Kullanım sahasında tedarik zinciri, kaynak yönetimi, sosyal medya ve oyun yer almaktadır. Uber teknolojisine benzetilebilir.

e. Litecoin

Tasarlanmış siber para birimi olan litecoin günlük ucuz işlemler için bir araçtır. 2011’de Charlie Lee tarafından meydana getirilmiştir. Litecoin ile Bitcoin’in benzer çalışma ilkeleri bulunmaktadır. Bu kripto para Bitcoin sisteminde yer alan bazı sorunları çözmek amacıyla üretilmiş ve başarılı olmuştur. Litecoin blok zincirinde, Bitcoin blok zincirine kıyasla daha hızlı blok oluşur.

## 4.2. Sosyal Medya Hesapları

Sosyal medya programları; metinler, resimler, videolar ve sesler biçimindeki video içerikleri meydana getirmeyi ve rahatlıkla transfere imkân sağlayan web tabanlı uygulamalardır. Sosyal medya, bilgi ve görüş paylaşmak için online bir araya gelen insan topluluklarının birbirleri ile arasındaki etkinliklerin, uygulamaların ve davranışların oluşturduğu bir dijital medya aracıdır. Sosyal medya programları ya da araçları arasında aşağıdakiler bulunmaktadır (Sarioğlu, 2021):

✓ Sosyal Ağlar: Facebook, My Space, LinkedIn...

- ✓ Bloglar: The Huffington Post, Boing Boing, Techcrunch...
- ✓ Video Paylaşım Ağları: Youtube, Google Videos...
- ✓ Fotoğraf Paylaşım Ağları: Instagram, Pinterest...
- ✓ Bilgi Paylaşım Ağları: Wikipedia, Intelipedia...
- ✓ Mikrobloglar: Twitter...

Bireyler, sosyal medya hesapları ile maddi kazanç elde ederler. Maddi gelir kazanmaya ilişkin faaliyetler çeşitli sosyal medya platformlarında yapılmaktadır. Youtuberlar, yayınladıkları videoların izlenme rakamları baz alınarak maddi kazanç elde ederler. Ayrıca bazı şirketler ünlü olan bu kişilere reklam karşılığı ücret de öderler. Youtube hesaplarının bireylerin vefatlarından önce ölüme bağlı tasarruf varsa tasarrufa göre yoksa da külli haleflerine intikal etmesi gerekmektedir. Instagram, Facebook, Twitter, gibi platformlar da özellikle reklam açısından önemli kazanç kapılarıdır (Maraşlı Dinç, 2019).

### 4.3. İnternet Alan Adları ve Elektronik Posta Hesapları

İnternet bilgisayar ağlarının ortak ağıdır. İnternet Alan adı sistemi, dünya çapında bir mimari kapsamında rakamlar kullanılarak belirlenen IP (İnternet Protokol) numaralarının bu ağ kapsamında hem bilgisayarı hem de bilgisayarın bulunduğu ağı gösterir. IP numaralarının özellikle aramalarda kullanılmasının zor olması sebebiyle alan adı sistemine geçilmiştir. İnternet alan adlarının kişilik haklarının yanında malvarlığı hakkı olarak değeri para ile ölçülebilir, devredilebilir ve sahibinin vefatından sonra mirasçılara devredilebilir. Malvarlığı hakları, devir ve temlik edilebildiğinden gerektiğinde haciz de edilebilir. Ulaştırma Bakanlığı tarafından çıkarılan İnternet Alan Adı Yönetmeliğinde alan adlarının, devredilebileceği ve satılabileceği açık şekilde ifade edilmiştir. Bu kapsamda, alan adlarının mirasa konu olabileceği de düzenlenmiştir (Oğuz, 2021).

Elektronik posta hesapları; bir internet ağında birbirine bağlı bilgisayarlar yoluyla diğer bireylere mesaj ve veri göndermenin bir yoludur. Bu kapsamda fotoğraf, video ve ses gibi depolama verileri de aktarılmaktadır. Bu veriler içinde malvarlığı verileri de mevcut olabilmektedir (Yılmaz, 2022).

## 5. TÜRK HUKUKUNDA DİJİTAL TEREKE İNCELEMESİ

T.C. Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesi 2020/1149 Esas ve 2020/905 Karar sayılı ilamında konuya ilişkin kısım blok olarak alınmış olup aşağıda ifade edilmektedir (T.C. Antalya Bölge Adliye Mahkemesi, 2025):

“Yerel Mahkemece tensiben davacının murise ait apple marka cep telefonunun icloud hesabındaki fotoğraf, video, ses kayıtları, medya dosyaları, maillere ulaşmak için murisin terekesinin tespitine, icloud kimliğinin terekenin aktifinde kabul edilerek icloud hesabına ulaşılması için karar verilmesini talep ettiği, TMK'nın 589.maddesine göre tereke tespitinde murisin mal ve haklarının tespit edilmesinin amaçlandığı, murise ait cep telefonunda bulunan icloud hesabına erişilmesi ile murisin özel hayatının gizliliğinin ihlal edileceği, icloud hesabına erişilmeden cep telefonundan telefonda kayıtlı resimlere murisin mirasçıları tarafından ulaşılacağı, davacının talebinin tereke tespitine konu edilemeyeceği" kanaatine varıldığı gerekçesi ile reddine karar verilmiş, bu karara karşı talep eden vekili istinaf kanun yoluna başvurmuştur.

Davacı vekili yerel mahkeme kararı neticesinde Bölge Adliye Mahkemesine istinaf başvurusunda bulunmuştur. Dilekçesinde:

“yerel mahkemenin gerekçesinin eksik ve yanlış olduğunu, icloud hesabına ve dolayısıyla yukarıda sayılan maddi ve manevi varlıklara mahkeme kararı olmadan erişilmesinin mümkün olmayacağını, bunun yanı sıra; özel hayatın gizliliği hakkı gerçek kişinin maddi ve manevi gelişimini koruyan bir hak olması sebebiyle önemli olduğunu ancak vasfını yitirmiş bir hakkın olamayacağını, dolayısıyla da salt ölmüş kişilere yönelik eylemlerin özel hayatlarının gizliliğine aykırılık oluşturamayacağını, vefat itibarıyla kişiliğin sona ermesi sebebiyle yerel mahkemenin "özel hayatın gizliliğini ihlal" tespitinin hukuktan yoksun olduğunu bildirerek ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasını talep etmiştir.”

Bölge Adliye Mahkemesi gerekçeli kararında:

“Talep özünde terekenin tespitine ilişkindir.” “Terekenin tespiti Türk Medeni Kanunu’nun 589. ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir.” “Ancak çağımızın kaçınılmaz şekilde dijitalleşen hayat tarzı karşısında dijital mal

varlığına dair dijital mülkiyet ile ilgili henüz yasal bir düzenleme yapılmadığı görülmektedir.”... “Yakın zamana kadar elektronik posta hesapları, sosyal medya hesapları ve benzeri dijital uygulamalar yalnızca kişisel kullanıma yönelik olup maddi bir değer taşımazken günümüzde bu hesapların reklam gelirleri elde edilen maddi bir karşılığı olan hesaplar halini alabildiği gibi, yine sosyal medya hesaplarının ve dijital para cüzdanlarının bağlı olduğu e posta hesaplarının da artık kişisel kullanımı aşmış ticari değeri olan dijital mal varlığı kapsamına girmeye başladığı anlaşılmaktadır.”

“Dijital malvarlığı kavramı, videolar, fotoğraflar, e-postalar, kişisel sosyal medya hesapları gibi elektronik olarak depolanan ve yalnızca dijital formda bulunan diğer varlıklar anlamına gelmektedir. Ancak dijital dünyanın sürekli değişmesine bağlı olarak dijital malvarlığının nelerden oluştuğu net olarak belirlenmemektedir.”

“Dijital miras ise bu tür soyut malvarlığı değerlerinin mirasçılara intikal etmesi, mirasa konusu olmasıdır”

“Günümüzde dijital mal varlığının yadsınamaz ve göz ardı edilemez bir gerçeklik olduğu, kripto para adı verilen ve uluslar arası ödemelerde dahi kullanılmaya başlanmış dijital sistemlerin var olduğu, yine astronomik reklam gelirleri sağlayan sosyal medya hesaplarının gün geçtikçe arttığı, aynı şekilde YouTube ve benzeri dijital platformlarda salt reklam geliri ve hatta ücretli üyelik sistemi ile hizmet veren kanallar oluşturulduğu bir ortamda dijital mal varlığı ve dijital miras ile ilgili olarak yasal bir düzenleme bulunmadığı, bu konuda yasal bir boşluk bulunduğu değerlendirilmiştir.”

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun 1. maddesi; “Kanun, sözüyle ve özüyle değiştiği bütün konularda uygulanır. Kanunda uygulanabilir bir hüküm yoksa, hâkim, örf ve âdet hukukuna göre, bu da yoksa kendisi kanun koyucu olsaydı nasıl bir kural koyacak idiyse ona göre karar verir.” düzenlemesini içermektedir.

“Mürisin e posta hesabı ve buna bağlı olarak kullanılan sosyal medya hesapları, dijital cüzdan hesapları vb. maddi değer ifade eden ve TMK’nin 599.maddesi kapsamında terekesine dahil olup mirasçılara intikali gereken dijital mal varlığının da tespiti gerekeceği kanaatine varılmıştır.”

“Sonuç olarak, mahkemece tespit talebi gereğince mürisin ölüm tarihi itibarıyla tüm aktif ve pasif mal varlığının tespiti ve bu minvalde dijital mal varlığının terekesine dahil olması gerektiği nazara alınarak dijital terekesinin de tespiti yapılarak araştırma ve inceleme sonucunda bir karar verilmesi

gerekirken, ölü kişinin e posta hesabının özel hayatın gizliliği kapsamında değerlendirilerek talebin reddine karar verilmiş olması hatalı olmuştur.”

Mahkeme kararı incelendiğinde dijital mal varlığının tespitinde para ile ölçülme ve mirasçılara intikalinin menfaat sağlaması temelinde hukuk meydana getirilmesi söz konusudur. Mahkeme kararında murisin kripto paralarını ve sosyal medya hesaplarını dijital tereke kapsamında değerlendirmiştir. Reklam gelirlerini özellikle sosyal medya hesapları açısından önemli kabul etmiştir.

## 6. SONUÇ

Türk hukukunda dijitalleşen yaşama ilişkin dijital mal varlığına dair dijital mülkiyet ile ilgili henüz kanuni bir düzenleme yapılmadığı görülmektedir. Bu sebeple dijital terekeye ilişkin mevzuat düzenlemesi hususu önem taşımaktadır. Para ile ifade edilen haklar mirasçıların halefiyet ilkesi ve ölüme bağlı tasarruflarla, varislere intikal edilmektedir. Dijital tereke kapsamında siber paralar doğrudan değer aracıdır. Bununla birlikte kazanç getirici sosyal medya hesapları ile internet alanları da dijital tereke kapsamında kabul edilmektedir. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun 1. maddesi; *"Kanun, sözüyle ve özüyle değindiği bütün konularda uygulanır. Kanunda uygulanabilir bir hüküm yoksa, hâkim, örf ve âdet hukukuna göre, bu da yoksa kendisi kanun koyucu olsaydı nasıl bir kural koyacak idiyse ona göre karar verir."* düzenlemesini içermektedir. Dijital terekenin mevzuat sınırlarının çizilmesi gerekmektedir. Çünkü her mahkeme kendine göre hukuk yaratacaktır. Bu husus da kanun önünde eşitlik ilkesine zarar verecektir.

## KAYNAKÇA

- Ersöz, O. (2023). *Dijital tereke kavramı ve miras hukukundaki sorunlar* [Yayımlanmamış yüksek lisans/doktora tezi]. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gürbüz, E. (2023). *Dijital miras* [Yayımlanmamış yüksek lisans/doktora tezi]. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Maraşlı Dinç, Y. (2019). Ölümünden sonra sosyal medya hesaplarının hukuki akıbeti: Dijital miras. *TBB Dergisi*, 142, 273–287.
- Miynat, M., & Özcan, G. (2021). Dijitalleşen devletin senyoraj hakkı ve siber para uygulamaları. In A. Çelebi & B. Kovancılar (Eds.), *Dijital devlet* (pp. 399–427). Gazi Kitabevi.
- Oğuz, S. (2021). İnternet alan adı hakkının hukuki niteliğinin değerlendirilmesi. *SHD*, 9(1), 13–30.
- Rüzgaresen, C., & Erdem, M. (2011). Terekenin iflas hükümlerine göre tasfiye sebepleri. *EÜHFD*, 15(1), 231–254.
- Sarioğlu, C. (2021). Sosyal medya kullanımını etkileyen faktörler üzerine bir araştırma. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 277–298. (Cilt/sayı bilgisi verilmemiş.)
- T.C. Adalet Bakanlığı. (2021). *Terekenin tasfiyesi eğitim modülü*. T.C. Adalet Bakanlığı Yayınları.
- T.C. Antalya Bölge Adliye Mahkemesi. (2025, November 29). *Dijital miras BAM kararı*. Sipka Hukuk. <https://www.sipkahukuk.com/tr/hukuk-haberleri/bam-karari-dijital-miras>
- Yelmen, A. (2025). Dijital varlıkların “kontrol”ü kavramının mülkiyet ve zilyetlik kavramlarıyla karşılaştırılması. *YBHD*, 1, 287–316.
- Yılmaz, İ. (2022). *Dijital miras* [Yayımlanmamış yüksek lisans/doktora tezi]. Bilkent Üniversitesi.